

Program usuwania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) z terenu Gminy Trzebiatów

Spis treści:

1. Wstęp
2. Cel i sposób działania
3. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego oraz jego negatywny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi
4. Metody zwalczania barszczu Sosnowskiego
5. Skupiska barszczu Sosnowskiego występujące na terenie gminy Trzebiatów
6. Harmonogram działań mających na celu zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Trzebiatów

1. Wstęp

Występowanie barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Trzebiatów stanowi podstawę do opracowania wytycznych dotyczących metod i zasad zwalczania rośliny, występującej pod nazwą gatunkową: barszcz Sosnowskiego (łac. *Heracleum sosnowskyi*). Roślina stanowi duże zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt. Jest także zagrożeniem dla środowiska naturalnego, wypierając gatunki rodzime.

Niniejszy program powstał jako załącznik do wniosku na udzielenie dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie dotacji na zadania z zakresu usuwania barszczu Sosnowskiego na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013r. poz. 594 ze zm.) - zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Zadania własne obejmują sprawy: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz ochrony zdrowia.

2. Cel i sposób działania

Celem programu jest niszczenie barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy Trzebiatów w taki sposób aby wyeliminować ryzyko narażenia zdrowia mieszkańców gminy Trzebiatów. Zadanie realizowane będzie poprzez zlecenie usługi skoordynowanego niszczenia barszczu metodą mechaniczno - chemiczną w czasie sezonu wegetacji na gruntach będących własnością Gminy Trzebiatów.

Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat szkodliwości rośliny, informowanie o niebezpieczeństwie jakie niesie kontakt z rośliną oraz informowanie o konieczności angażowania się mieszkańców gminy w jej niszczenie.

3. Charakterystyka barszczu Sosnowskiego oraz jego negatywny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi* Manden.) to dwuletnia roślina o rodowodzie w rodzinie baldaszkowatych, inaczej nazywanych roślinami selerowatymi (z łac. *Umbelliferae*). Pierwszy rok wzrostu to pojawienie się rozety, dopiero w czasie drugiego roku powstają pędy nasienne, które owocują dając nasiona. Z czasem po etapie owocowania roślina zamiera. W środowisku naturalnym barszcz Sosnowskiego mierzy około 1,5 metra wzwyż. Polska jest idealnym środowiskiem do wzrostu i rozwoju rośliny nawet sięgając 3,5 metra. Nasiona mogą wykiełkować nawet po czterech latach. **Barszcz Sosnowskiego** w pierwszej fazie wzrostu porównywalny jest z liścieniem barszczu zwyczajnego. Liście układają się w rozetę, która w pierwszym roku wzrostu sięga od 15 do 35 cm nad ziemię. To z rozety w okolicy mają wyrasta łodyga, która sięgać może nawet trzech metrów. Łodyga obrasta bardzo dużymi i rozłożystymi liśćmi. Wszystkie liście barszczu Sosnowskiego od strony wewnętrznej są lekko owłosione, podobnie jak i łodyga. Na uwagę zasługuje **korzeń** rośliny, który może wrastać nawet na **dwie metry w jej głąb**. Jego trzon sięga do 30 cm pod ziemię tworząc jego zasadniczą masę wraz z licznymi odgałęzieniami wokół palowego korzenia głównego. Z kwiatostanu wydobywają się **nasiona**, których okres wysypu przypada od końca sierpnia do października.

Barszcz Sosnowskiego charakteryzuje się właściwościami alergizującymi i toksycznymi. Wszystkie części rośliny zawierają olejek eteryczny, w których występują

związki kumarynowe. Włoski na łodygach i liściach wydzielają parzącą substancję, która po zetknięciu ze skórą powoduje oparzenia. U zwierząt powoduje podrażnienia przewodu pokarmowego, biegunkę oraz krwotoki wewnętrzne. Objawami u ludzi jest zapalenie skóry, powstawanie pęcherzy i zapalenia spojówek. Oparzenia powodują trudno gojące się rany.

Barszcz Sosnowskiego jest rośliną obcego pochodzenia, która nie należy do rodzimej flory. Jest niebezpieczna dla naturalnego środowiska przyrodniczego, wypierając gatunki rodzime.

4. Metody zwalczania barszczu Sosnowskiego

1. Mechaniczne:

ORKA - na głębokość 30 cm niszczy wschody barszczu i może w znaczący sposób zredukować procent kielkujących nasion. Podcinanie lub wykopywanie korzeni powinno być wykonane dwukrotnie: wczesną wiosną oraz w połowie lata. Zalecane jest podcinanie co najmniej 10 cm poniżej powierzchni gleby. Jest to metoda pracochłonna, ale bardzo efektywna i może być stosowana w przypadku występowania pojedynczych roślin albo mało licznych stanowisk.

KOSZENIE - metoda stosowana na większych arealach. Bardzo szybkie odrastanie sprawia, że koszenie musi być powtarzane 2–4 razy w trakcie sezonu wegetacyjnego, aby nie dopuścić do zmagazynowania w korzeniach i liściach składników potrzebnych do zakwitnięcia i wydania nasion. Należy pamiętać, że im wyżej kosimy rośliny, tym większe jest prawdopodobieństwo odrastania nowych baldachów na niższych piętrach. Ponadto koszenie sprawia, iż rośliny barszczu „stają się” wieloletnie. Pozbawione możliwości wydania pędów, ciągle dążą do wydania kwiatostanu. Całkowite wyeliminowanie roślin polega na ich „zmęczeniu”, czyli bardzo częstym koszeniu.

ŚCINANIE kwitnących roślin przed zawiązaniem nasion- w ten sposób jest powstrzymywane wytwarzanie nowych nasion. Usuwanie baldachów może być równie skuteczne jak koszenie, jednakże bardzo istotny jest czas ich usuwania. Nie należy tego robić zbyt wcześnie w sezonie, bo regeneracja następuje bardzo szybko i w rezultacie wytworzony zostanie nowy kwiatostan. Zbyt późny zabieg daje ryzyko osypywania się dojrzałych nasion do gleby. Ścięte baldachy muszą być zebrane i zniszczone.

ZAWIĄZYWANIE baldachów w worki plastikowe oraz zmiana warunków glebowych- polega na ograniczeniu wysiewu nasion do gleby oraz zmianie warunków glebowych na niekorzystne dla rośliny. W czasie zawiązywania się owoców nakłada się na baldachy worki plastikowe, które nie pozwalają na rozsianie się nasion. Nasiona zebrane w plastikowe worki są palone, a obszar na którym rosły barszcze poddaje się procesowi wapnowania.

KARCZOWANIE roślin- polega na usunięciu wierzchniej warstwy gleby na obszarach, na których roślina ta występuje w największym zagęszczeniu i na to miejsce przywiezienie nowej ziemi, wykonaniu głębokiej orki i wapnowaniu gleby. Już po pierwszym roku stwierdzono znaczące ograniczenie ilości roślin barszczu Sosnowskiego na obszarze działania. W kolejnym roku w miejscach, gdzie dokonano wymiany powierzchniowej warstwy ziemi nie stwierdzono okazów barszczu lub pojawiły się tylko pojedyncze osobniki.

2.Chemiczne:

Najczęściej stosowanym preparatem jest Roundup 360 SL. Stosowanie środka Roundup 360 SL powoduje osłabienie siły kiełkowania nasion. Często stosuje się środki dodatkowo dodawane do Roundupu w celu poprawienia jego zdolności penetracji. Późne zabiegi nie tylko osłabiają lub niszczą wieloletnie rośliny barszczu, ale także osłabiają zdolność kiełkowania nasion. W miejscach, na których doszło do rozsiania się nasion barszczu, jego zwalczanie należy zaplanować na co najmniej 4 do 5 lat. Nie wyklucza się dłuższego czasu zwalczania

Zabiegi opryskiwania można wykonać w trzech terminach: wiosną - do połowy maja na siewki (do fazy rozety); wczesnym latem- od czerwca w okresie wytwarzania pędów kwiatowych do początku kwitnienia; późnym latem - do jesieni, gdy rośliny osiągną fazę dobrze rozwiniętej rozety (wysokość roślin od 15 do 35 cm) i zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach.

Metoda termiczna norweskiej firmy Heatweed Technologies prowadzona za pomocą wody o temperaturze 98 stopni Celsjusza wstrzykiwanej w korzenie barszczu. Stosowana na małych, średnich i wielkich roślinach , przed w trakcie i po kwitnieniu, trzykrotnie na każdej roślinie. Metoda powinna być stosowana przez kilka lat aż do wyczerpania nasion w gruncie i obumarcia systemu korzeniowego.

5. Skupiska barszczu Sosnowskiego występujące na terenie gminy Trzebiatów

Lp.	Nr działki	Obręb ewidencyjny	Właściciel gruntu	Szacunkowa powierzchnia [ha]
1.	161	Gąbin	Gmina	0,04
2.	3/2	Gosław	Gmina	0,1
3.	29	Gosław	Gmina	0,035
4.	207	Gosław	Gmina	0,015
5.	234	Gosław	Gmina	0,06
6.	71	Gąbin	Gmina	0,03
7.	289	Gołańcz Pomorska	Gmina	0,02
8.	257	Gosław	Gmina	0,5
Razem:				0,8

6. Harmonogram działań mających na celu zwalczanie barszczu Sosnowskiego na terenie gminy Trzebiatów

W celu podwyższania świadomości mieszkańców gminy podjęte zostaną działania edukacyjne. Wydruk plakatów informujących mieszkańców o konieczności zwalczania barszczu oraz jego zagrożeniu w przypadku kontaktu

Zabiegi przeprowadzone zostaną metodą mechaniczną i chemiczną następujący sposób:

Mechaniczne

W miesiącu lipcu nastąpi ścinanie i karczowanie roślin w celu niedopuszczenia do wysypania nasion. Drugi zabieg mechaniczny przeprowadzony zostanie na wszystkich roślinach w miesiącu wrześniu.

Na gruntach wzdłuż cieków wodnych wykoszone rośliny zostaną wywiezione i zutylizowane.

Chemiczne

Metoda chemiczna przeprowadzona zostanie dwukrotnie w ciągu roku. Pierwszy zabieg przeprowadzony zostanie wczesnym latem w czasie rozrostu. Drugi zabieg oprysków przeprowadzony zostanie wczesną jesienią, gdy rośliny zaczynają gromadzić substancje pokarmowe w korzeniach

Do oprysków zastosowany zostanie preparat chemiczny Roundup 360 SL lub inne środki chemiczne.

Program opracowano na podstawie:

- 1.<http://barszcz-sosnowskiego>
- 2.<http://wikipedia.org>
- 3.<http://www.wfos.szczecin.pl> „Metody usuwania Barszczu Sosnowskiego”

